

LITERATUURBESPREKING

F. J. de Meuter & P. G. Laga. Lithostratigraphy and biostratigraphy based on benthonic Foraminifera of the Neogene deposits of Northern Belgium. - Bull. Belg. Ver. Geologie, 85: 133-152, 3 tab., 1 pl. Brussel, 1976.

Enkele jaren geleden, resp. in 1974 en 1972, promoveerden de heren De Meuter en Laga aan de Faculteit der Wetenschappen te Leuven op proefschriften met als onderwerp de foraminiferen van de miocene en de plio-pleistocene afzettingen van België. In beide dissertaties werd uitgebreid aandacht geschonken aan de stratigrafie van de betreffende afzettingen. Helaas werden beide proefschriften nooit gepubliceerd. Belangstellenden kunnen ze (met een schriftelijke toestemming van de auteur !) inzien in een bibliotheek. Omdat in deze proefschriften belangrijke uitspraken betreffende de geologie en zelfs beschrijvingen van nieuwe lithostratigrafische eenheden voorkomen is het bijzonder spijtig, dat ze nooit werden gepubliceerd. De nieuw voorgestelde eenheden zijn op deze manier dan ook nooit geldig ingevoerd, hoewel ze ten dele langzamerhand wel ingang vonden in het dagelijkse gebruik. Er werd dan ook reikhalzend uitgezien naar een toegezegde publicatie van beide auteurs, waarin de nieuwe eenheden officieel ingevoerd zouden worden. Dit artikel is nu verschenen.

In het artikel wordt een overzicht gegeven van de mariene neogene afzettingen van Noord België. De auteurs voeren een nieuwe lithostratigrafie en biostratigrafie in, naar zij zeggen volgens de aanbevelingen van de Internationale Subcommissie voor Stratigrafische Classificatie. Hierbij worden in de lithostratigrafie acht nieuwe formaties en twee nieuwe afzettingen (members) geïntroduceerd, negen afzettingen worden opnieuw gedefinieerd, twee afzettingen tenslotte worden opnieuw benoemd.

In het lithostratigrafische deel vallen een aantal zaken op. Bij de beschrijvingen zal men tevergeefs een goede definitie van de boven- en ondergrens van de eenheden zoeken, terwijl dikwijls een goede aanduiding van het type-profiel ontbreekt. Zo wordt b.v. voor de nieuwe Berchem Formatie opgegeven: "Type-localities: Antwerpen, Berchem and Borgerhout" en "Type-sections: temporary (1965-1970) exposures of the excavations for the "E3-Kleine Ring" motorway around Antwerpen, from Antwerpen-Zuidstation to Borgerhout-Rivierenhof.". Het zal duidelijk zijn, dat een dergelijke definitie voldoende ruimte laat voor misvattingen en toekomstige dubieuze correlaties. Voor vele andere lithostratigrafische eenheden ontbreken nauwkeuriger definities eveneens. Het is onbegrijpelijk, dat de auteurs geen gebruik hebben gemaakt van reeds gepubliceerde profielen, zoals b.v. die in een artikel van F. de Meuter, K. Wouters & A. Ringelé: Lithostratigraphy of Miocene sediments from temporary outcrops in the Antwerpen city area. - Prof. Papers Geol. Survey Belgium, 3, 1976.

Steeds wordt een sedimentbeschrijving gegeven, helaas echter zonder korrelgrootte-verdelingen en met een zeer summiere opmerking over de fossielinhoud, welke bovendien niet steeds juist is (zoals b.v. voor de Kiel Sands, waarvan in de "Diagnostic description" wordt gezegd "without fossils" en in de "Distribution": "... becoming fossiliferous to the north and east ...". Bovendien is het minstens aan één van de auteurs bekend, dat in het Rijksmuseum van Geologie en Mineralogie te Leiden een collectie mollusken ligt, afkomstig uit de Kiel Sands in een ont-sluiting aan de Kleine Ring, en dus uit de "Type-section".

Belangrijk is de vermelding van oudere namen, die aan de nu beschreven

lithostratigrafische eenheden in de loop der tijd zijn gegeven. Dikwijls zijn deze synoniemen zelfs essentieel, omdat anders uit de beschrijvingen de afzettingen niet kunnen worden herkend. De bewering van de schrijvers dat het hier om een complete opeenvolging van de neogene afzettingen gaat ("Temporary exposures have shown the complete succession of the Neogene deposits.") vinden wij nogal gevaarlijk. Vermoedelijk bedoelen ze, dat alle ter plaatse aanwezige afzettingen uit die tijd ontsloten zijn geweest ! De literatuurstudie van contemporaine onderzoekers in dit gebied is kennelijk niet volledig geweest.

De beschrijving van de biostratigrafie is nauwkeuriger dan het lithostratigrafische deel. Er zijn zes nieuwe biohorizons, waarvan 5 Assemblage-Zones en 1 Peak-Zone (= Acme Zone ?), gebaseerd op benthonische foraminiferen beschreven. Bij deze zone's is er wel een betere aanduiding van de type-profielen (behalve bij de Monspeliensina pseudotepida - Florilus boueanus Assemblage-Zone, waarbij de aanduiding "Type-locality and type-section", kennelijk door een typografische fout, geheel ontbreken). De boven- en ondergrenzen zijn hier redelijk gedefinieerd.

Tot onze spijt moeten we zeggen, dat dit uiterst belangrijke artikel teleurstelt. De Hedberg aanbevelingen worden slechts in zeer grote lijnen gevolgd. De beschrijvingen en vooral de definities zijn te summier en te onvolledig om afdoende zekerheid te bieden voor een juiste toekomstige interpretatie en correlaties, hetgeen toch juist de bedoeling moet zijn van een nieuwe stratigrafische indeling. Wij zien het als een breuk met de uitstekende Belgische traditie in het publiceren over de eigen geologie.

In het artikel wordt een nieuwe ondersoort van een foraminifeer beschreven, nodig voor de biostratigrafie. Dit wordt niet in de titel genoemd, wat deze beschrijving praktisch onvindbaar maakt.

Wij geven hieronder een overzicht van de beschreven eenheden:

Berchem Formation	Edegem Sands Kiel Sands Antwerpen Sands Zonderschot Sands
Bolderberg Formation	Houthalen Sands Genk Sands
Diest Formation	Deurne Sands Dessel Sands
Kattendijk Formation	
Kasterlee Formation	
Lillo Formation	The Luchtbal Sands The Oorderen Sands The Kruisschans Sands Merksem Sands Zandvliet Sands

Poederlee Formation
Mol Formation

Trifarina gracilis rugulosa - Elphidium ungeri Assemblage-zone
Uvigerina tenuipustulata - Elphidium inflatum Assemblage-Zone
Uvigerina hosiusi deurnensis - Elphidium antoninum Assemblage-Zone
Monspeliensina pseudotepida - Florilus boueanus Assemblage-Zone
Cibicides lobatulus Peak-Zone
Elphidiella hannai - Crebrinonion excavatum Assemblage-Zone